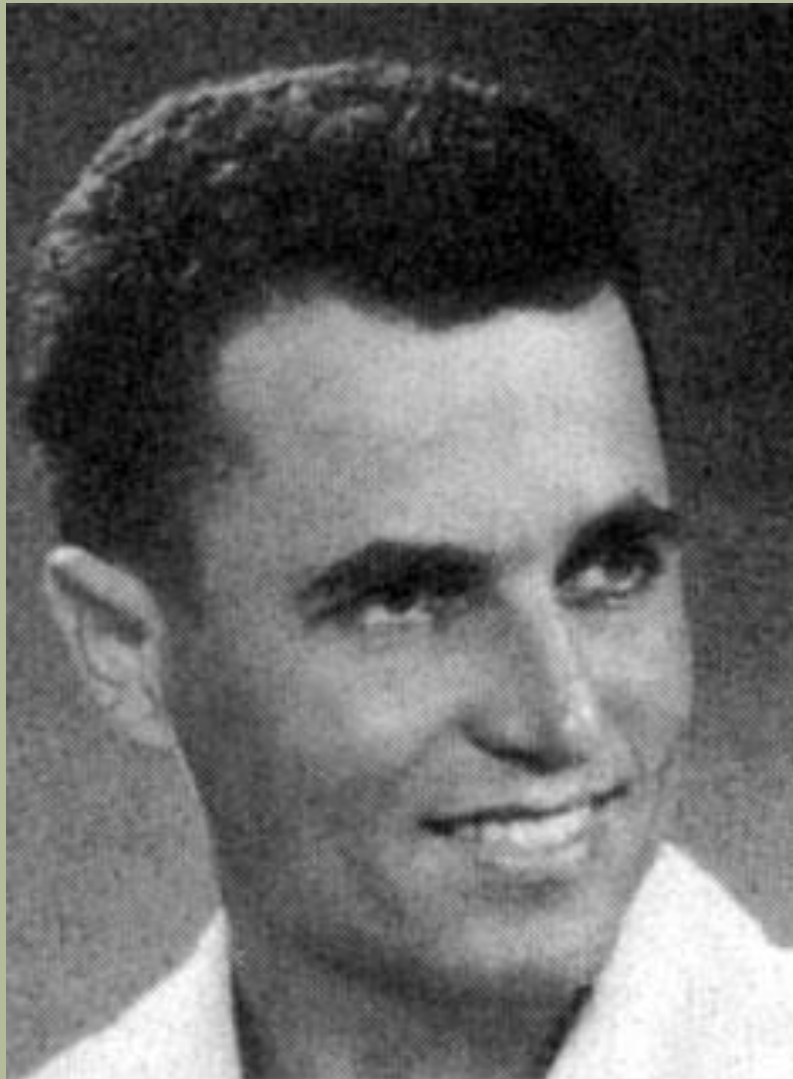

יהודה בן זאב

ילדות ובגרות

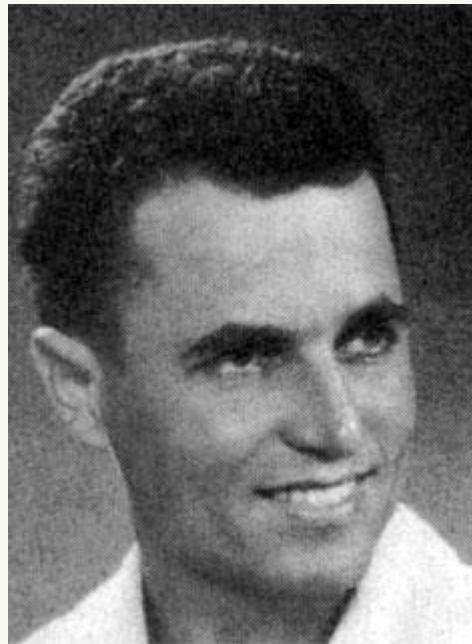

ילדות:

נולד ביום י"ג בכסלו תרצ"ד (9.12.1933)

הורים: ישראל וחיה.

מקום לידה: קיבוץ רמת רחל הקרוב לירושלים.

כאשר הגיע לגיל שתים
עשרה בערך עבר עם
משפחתו אל חוף הכרמל,
שם נוסד קיבוץ חדש - עין
הכרמל.

למרות היות מישור החוף
פורה ויפה, לא נשכחה
ממנו רמת רחל וכל הסובב
אותה, כי קשור היה לעיר
הקודש בכל נימי נפשו.

לימודים

- לימודים:
- בית ספר יסודי – ברמת רחל
- בית ספר תיכוני - בגבת
- סמינר - "ארנים": התכונן להוראה בבית ספר תיכון.

לימודים

- **סמינר ארנים**: סמינר אורנים הידוע כיום בשם "אורנים - המכללה האקדמית לחינוך", נולד על ידי אנשי סמינר הקיבוצים בת"א ובראשם מרדכי סגל ויהושע מרגולין.
- "ב1951 לאחר הכנות שהחלו בסוף שנות ה40 ותחנת ביניים ביגור בשל מלחמת השחרור הושלמה הקמת סניף הסמינר ביער אלכסנדר שליד טבעון הלא הוא מכללת אורנים של היום..."

לימודים

באותה שנה עם פילוג הקיבוץ המאוחד, התפלג גם הסמינר...מזכירות האיחוד עמדה על הקמת סמינר נפרד ברמת רחל, וכעבור שנתיים עבר סמינר זה לבית ברל ונקרא "המדרשה לחינוך משותף". הוא התקיים עד 1963 במקביל לשני סניפי הסמינר בתל אביב ובאורנים שנוהלו על ידי סגל, חבריו מהקיבוץ המאוחד ושותפיו מהקיבוץ הארצי.

לימודים

- ב-1963 שבו שלושת הסמינרים והתאחדו, כעבור עשור ויתר סמינר הקיבוצים על סניף בית ברל... והעבירו לתנועת המושבים. בראשית שנות ה-70 התבטלו בסמינרים ההכנות הפדגוגיות הנפרדות לכל תנועה, ומאז ואילך התבססו סמינר הקיבוצים בתל אביב ובאורנים כשני מוסדות נפרדים, בבעלות משותפת של ברית התנועה הקיבוצית"...

לימודים

- למד שנה אחת את לימודי היהדות והספרות העברית באוניברסיטה בירושלים,
- למד ספרות והיסטוריה ישראלית במשך שלוש שנים במכון האוניברסיטאי אשר בחיפה.
- עמד במבחני הגמר לתואר B.A בספרות עברית והתכונן לבחינות הגמר בהיסטוריה ישראלית.
- עסק בהוראה ונטה לספרות.

תחביבים

- היתה לו נפש פיוטית ואהב לשקוע בהגות ולכתוב דברי שירה, סיפורים ורשימות. לשונו היתה רבת גוונים.
- היתה לו אהבה גדולה לטבע אשר באה לידי ביטוי בכתביו הפיוטיים על תקופות השנה השונות, אשר בכל אחת מהן ראה סמל לתולדות עמו.

תחביבים

- הוא העמיק לחקור בשורשיה של ספרות העם.
- מוקסם היה עומד בפני אוצרות הרוח של עמו, ואהב להתעמק בתלמוד ובקבלה אשר מהם היתה לו השראה.
- הזדהה בכל נפשו עם הגזע עתיק היומין ומאוד כאב לבו שהעם הולך וניתק משורשיו.

מכוני אמנות של

סמינאר הקיבוצים

מכון לחינוך הגוף בתל אביב

בהדרכת: יהודית בינטר
לוטה קריסטלר

נימוסספיקה, הכרת הגוף, ספורט, יסודות
המחול, מחיקה וציור, חינוך ופסיכולוגייה.

קורס דויטשתי להכשרת
מורים ולהשתלמות אישית.

מכון לאמנות הצורה (ציור, פיסול, ומלאכת נוי) באורנים

בהדרכת: מרסל יאנקו
רב פיגין
פרלי פלצינג

עבודה מעשית, תולדות האמנות, חינוך
ופסיכולוגייה, מחזיקה, שפה וספרות.

קורס דויטשתי להכשרת
מורים לציור ומלאכה

השתלמות לאמנים שלטה או חלקית

מכון למוזיקה באורנים

בהדרכת: ארנסט הורביץ
אבלי ארליך
ד"ר ה. שמואלי

כל הסקציות העיוניים והמעשיים. נגינה
בכלי, חינוך ופסיכולוגייה, שפה וספרות.

קורס דויטשתי
להכשרת מורים למוזיקה

השתלמות יסודית לאנשי מוזיקה
שתיים רמתילים נעה אחת לפתקרים

ליר המכוני פנימיה.

התקשרות לתלמידי מחשלות באורנים, דואר קריש 258, 78 - קריש 258, 242, אונטסיים 27, 22 מחיפה, בתל אביב, רח' בני דן 22 וע"י שכונת רסקו, 68, 24244 אונטסיים 11

המכונים לאמנויות סמינאר הכיבוצים

בת-מדרש ממלכת'

מכון לחינוך הגוף
בתל-אביב

בהדרכת: **יהודית בינסר**
למנה קריסטלר
מרים גולדברג
אליהו פביאן

גימנסטיקה, הכרת הגוף, ספורט,
יסודות המחול, מוזיקה וציור,
חינוך ופסיכולוגיה.

קורס דו-שנתי להכשרת
מורים ולהשתלמות אישה

ליד המכונים-פנימייה
בתל-אביב, רח' בריח 28, טל. 34214 אישכנז 12

מכון לאמנות הצורה
נצרה, פיסול, אמנות שימושית ומלאכה
באורנים

בהדרכת: **מרסל יאנקו**
יחיאל שמי
פרלי פלציג

עבודה מעשית, הולדת האמנות,
חינוך ופסיכולוגיה, מתודיקה,
שפה וספרות.

קורס דו-שנתי להכשרת
מורים לציור ומלאכה

השתלמות לאנשים שרצה או חלפו
חוגים בבית המכונה: אמנות, מלאכה, שירה או בשרי

הררשעה לתשייז ומנהלת: **בארלם** רח'ר טריט 200, טל. - 34214 אישכנז 12, בל ארסן.

מכון למוזיקה
באורנים

בהדרכת: **ארנסט הורביץ**
אבל ארליך
דד ה שמואלי

כל המכצועות העיוניים והמעשיים,
נגינה בכלי, חינוך ופסיכולוגיה,
שפה וספרות.

קורס דו-שנתי
להכשרת מורים לחיפה

השתלמות יסודית לאנשי מוזיקה
שתיים להתחילים שנה אחת להתמסרים

סמינר הקיבוצים

תל אביב, רבי בנין 22, טלכס 24218 • אורנים, דוגר ע"ת טול, טלכס 243

הם מודעים לטעם הלאומי בעיד ובאשבה כי

החלה הרשמה לשנת הלימודים תשט"ו

לקורסים הבאים:

1. מורים לתיכון הישר	מורים	א. קורס העברת המספרים	מספר
2. מורים	מורים	ב. מורים לעברת המגזרית	מספר
3. מורים לדרכה תלמידי - מורה המסייעת	מורים	ג. מורים לעברת המגזרית	מספר
4. מורים לדרכה תלמידי - מורה המסייעת	מורים	ד. המספרות המגזרית לדרכה	מספר
5. מורים לתיכון - מורה כיתה חמישי	מורים	ה. מורים להעברת המספרים	מספר
6. מורים לתיכון - מורה כיתה חמישי	מורים	ו. מורים להעברת המספרים	מספר
7. מורים לתיכון - מורה כיתה חמישי	מורים	ז. מורים להעברת המספרים	מספר
8. מורים לתיכון - מורה כיתה חמישי	מורים	ח. מורים להעברת המספרים	מספר
9. מורים לתיכון - מורה כיתה חמישי	מורים	ט. מורים להעברת המספרים	מספר
10. מורים לתיכון - מורה כיתה חמישי	מורים	י. מורים להעברת המספרים	מספר

לקראת הקורסים הנ"ל וק"מ מכינה חדשה לאנגלית שתפתח ב"ו באוגוסט ליד המרכז המבנות, אספיקים ספרות, המבנה המרכזי וחזר ע"ז. חגים למסיבותיה לעובדי הוועד, ימין דרכה והשתלמויות ק"מ למורים לאורנים ט"ו. לאספיקים ועובדי הוועד ליד 2 המספרים פתיחה המכללת רדה וכלככה

כן החלה ההרשמה למכונים הבאים:

1. מכון לתרבות הגוף
2. מכון למורי מוסיקה
3. מכון למורי אמנות

המרכז המכונים והשתלמויות ל"ב בחדרתם באספיקים וספיקים המכלול בסקרס המורים הרצ"ל ומסיבותיה המרכזית, לעונן ספרות, ידעת המרכז המשותף וכו'

המספרים:

תל אביב - רח' גורדן 20 או רח' הרק"ן מטה ב"ו ל"ב נשפת 4-10 ב"ו ר' 4-10 הקשר נשפתים מס 20
אורנים - מטה נשפת 4-10 ב"ו ר' נשפת 4-10 הקשר נשפתים מספרים נשפתים מס 20-10 נשפתים נשפתים
ח' - אספיקים לרשום ב"ו ל"ב נשפת 4-10 ב"ו ר' נשפת 4-10 הקשר נשפתים מספרים נשפתים מס 20-10 נשפתים נשפתים

שולמית

פינת החי שלנו

מוקדש לזכרו של יהושע מרגולין ז"ל, מורי הדגול בשנת 1940, היא שנת הקמתו של סמינר הקיבוצים.

פינת חי — קצת זכרונות

שלושים שנה עברו מאז היוסדו של סמינר הקיבוצים בתל-אביב ועשר שנים מאז העברתו למשכנו הקבוע בבניינים החדשים ליד רמת אביב. במשך שלושים שנה אלו עבר הסמינר גילגולים רבים ולא תמיד הייתה לו פינת-חי משלו. שהרי בשנים הראשונות שימש אותו המכון הביולוגי פדגוגי מיסודו של מרגולין ז"ל ובשנים מאוחרות יותר למדו תלמידינו במעבדות של אוניברסיטת תל-אביב באברקביר וביקרו בגן-הזואולוגי של מוסד זה.

פינת החי קמה בעצם בשנת 1953 בסמינר הישן שעל גדות הירקון (ביוזמת כותבת הרשימה ובמא" מציה). הפינה צמחה כחלק אורגני של לימודי הטבע והייתה אז לאחד המכשירים החשובים ללימוד ול- הסתכלות עצמית של התלמידים (בעיקר באותן תקופות, בהן גר רוב התלמידים בפנימיה).

מאז עברה פינת החי גילגולים רבים עד שסוף-סוף, השנה התבססה בשטח הקטן שבין הבניין המ- כיל את המעבדות וכיתות הלימוד לבין הגדר המפרידה את חצר הסמינר מחצר המלון "רמת אביב".

✱

דפדפתי לא מכבר בין דפי עלון הסמינר משנים קודמות, ובעלון מס' א' מדצמבר 1956, מצאתי את רשימתי המפורטת על פינת החי דאז. היא הייתה משוכנת בצריף בסמינר הישן על גדות הירקון (אחת התחנות החשובות בתולדות סמינר

על משפחתו

עוד על תקופת הילדות והמשפחה של

יהודה:

קיבוץ גבת: הקיבוץ נוסד ב-28 בנובמבר 1926 על ידי קבוצת עולים מהעיר פינסק שהייתה שייכת באותה תקופה לפולין (כיום בבלארוס).

העולים התארגנו בשנת 1922, עלו ארצה והקימו את "הקבוצה על שם קדושי פינסק" לזכרם של 35 מאנשי הקהילה היהודית בעיר שנהרגו על ידי הצבא הפולני בשנת 1919 לאחר שנחשדו בקומוניזם.

בשנות ה-30 הצטרף הקיבוץ
לקיבוץ המאוחד. לאחר הפילוג
בקיבוץ המאוחד עזבו כ-40%
מהתושבים את הקיבוץ
והצטרפו לגרעין שהקים את
קיבוץ יפעת הסמוך.

בשנת 1966 רכש הקיבוץ את
המפעל "פלסטרו" לייצור צנרת,
שהיה לענף הכלכלי העיקרי של
הקיבוץ. בשנת 2008 מכר
הקיבוץ את כל מניות חברת
"פלסטרו" לחברה האמריקאית
ג'ון דיר.

בשנת 2014 נמכר המפעל לקרן
פימי ונקרא "ריווליס השקיה",
שממשיך להעסיק חברים
ותושבים רבים מגבת. לקיבוץ גם
משק חקלאי הכולל לול עופות,
גידולי שדה ורפת.
בסוף שנת 2003 החליט הקיבוץ
על שינוי מהותי באורחות חייו:
במקום השוויון ההיסטורי הונהגה
שיטה חדשה של שכר
דיפרנציאלי, שבה כל חבר
(וחברה) מרוויח לפרנסתו כפי
יכלתו ומשלם מסים לקהילה.

קדם לשינוי דיון ארוך ונוקב,
אולם מאז פועלת השיטה
החדשה בהצלחה וכיום איש
אינו מערער עליה. במקביל
פועל הקיבוץ לשיוך דירות
החברים לדייריהן – תהליך
ממושך המחייב אישור של
מוסדות המדינה ושל רשות
מקרקעי ישראל.

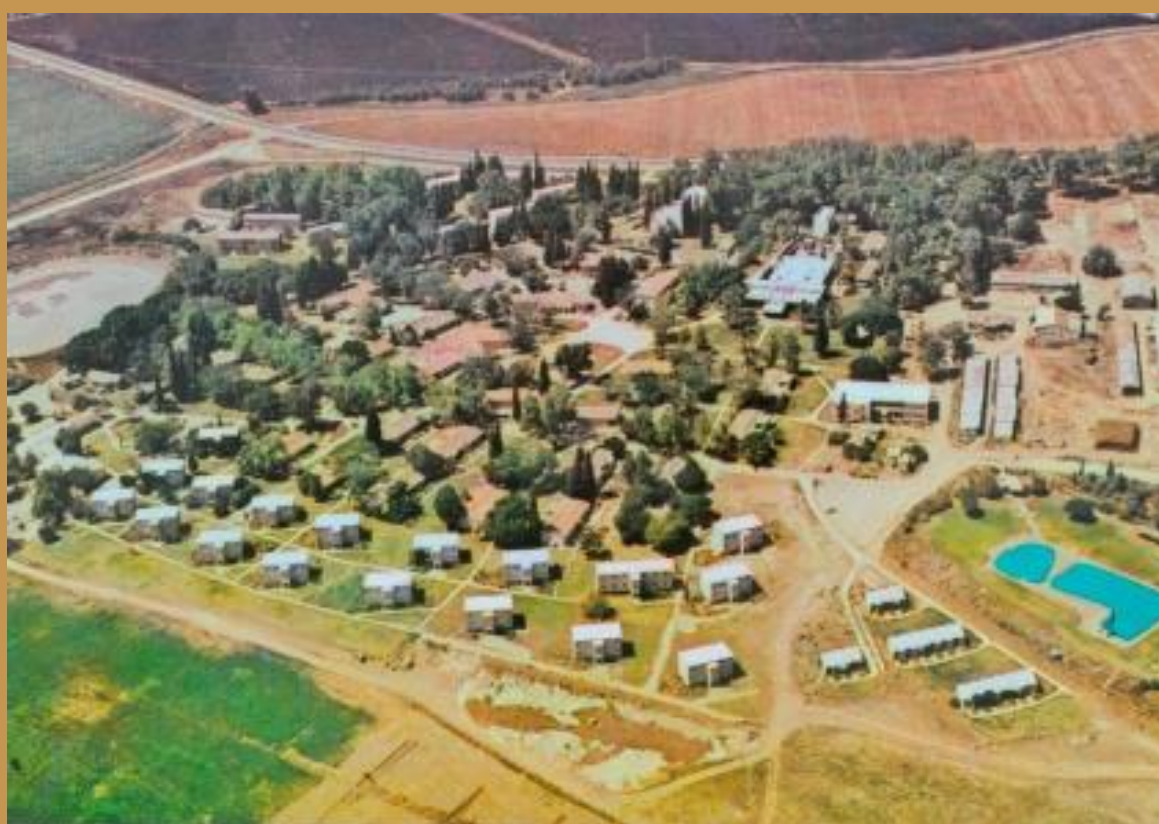
שנת 2008 החליט הקיבוץ על
הקמת שכונת הרחבה שתושביה
יהיו חלק מן הקהילה אולם לא
יהיו חברי האגודה השיתופית-
חקלאית. בשכונה החדשה,
הצופה אל העמק, 40 משפחות
צעירות שהשתלבו היטב בחיי
היישוב ואשר ילדיהן ממלאים את
בתי הילדים ואת מערכת החינוך
כולה.

**בהמשך לכך הולכת
ונבנית שכונה של
משפחות צעירות של בני
הקיבוץ הבונות את בתיהן
על חשבונן, כחלק ממהלך
השיוך העתידי.**

אחיו של יהודה הוא פרופ' בן-זאב
אהרון שנולד ב 1949
הוא פרופסור אמריטוס בחוג
לפילוסופיה באוניברסיטת
חיפה ונחשב כיום לאחד
המומחים החשובים בעולם לחקר
הרגשות.

אחיו כיהן כנשיא אוניברסיטת
חיפה בין השנים 2004-2012
ושימש בעבר כיו"ר ועד ראשי
האוניברסיטאות בישראל. כמו

כן הוא חוקר, מפרסם
ומרצה בחוג לפילוסופיה
באוניברסיטת חיפה. פרופ' בן-
זאב משמש כנשיא האגודה
האירופית לחקר רגשות ותורם
טורי דעות באופן תדיר
למדור ynet יחסים.

אחיו אהרון גדל והתחנך בקיבוץ
עין כרמל, והוא בוגר אוניברסיטת
חיפה בחוגים פילוסופיה וכלכלה
(1975), מוסמך האוניברסיטה
בחוג לפילוסופיה (1977), ובעל
תואר דוקטור מאוניברסיטת
שיקגו (1981). עבודת הגמר שלו
בפילוסופיה התמקדה בתפישה
החושית כמערכת הכרתית

אחיו הוא מומחה בינלאומי
בחקר הרגשות וממקימי המרכז
הבין-תחומי לחקר הרגשות
באוניברסיטת חיפה. במסגרת
פעילותו המחקרית פרסם
למעלה מ-100 מאמרים
וספרים בתחומי הפילוסופיה
של הנפש, חקר התפיסה
החושית וחקר הרגשות. במוקד
עבודתו בשנים האחרונות עומד
חקר האהבה הרומנטית

הוא מילא שורה ארוכה של
תפקידים בכירים באוניברסיטת
חיפה, בהם: רקטור
האוניברסיטה, דיקן למחקר, ראש
החוג לפילוסופיה, ראש הוצאת
הספרים ומייסד הערוץ האקדמי.
כיום פרופ' בן-זאב נשוי לרות ואב
לשני בנים. מתגורר בזכרון יעקב.

גיוס

הגיוס לצה"ל:

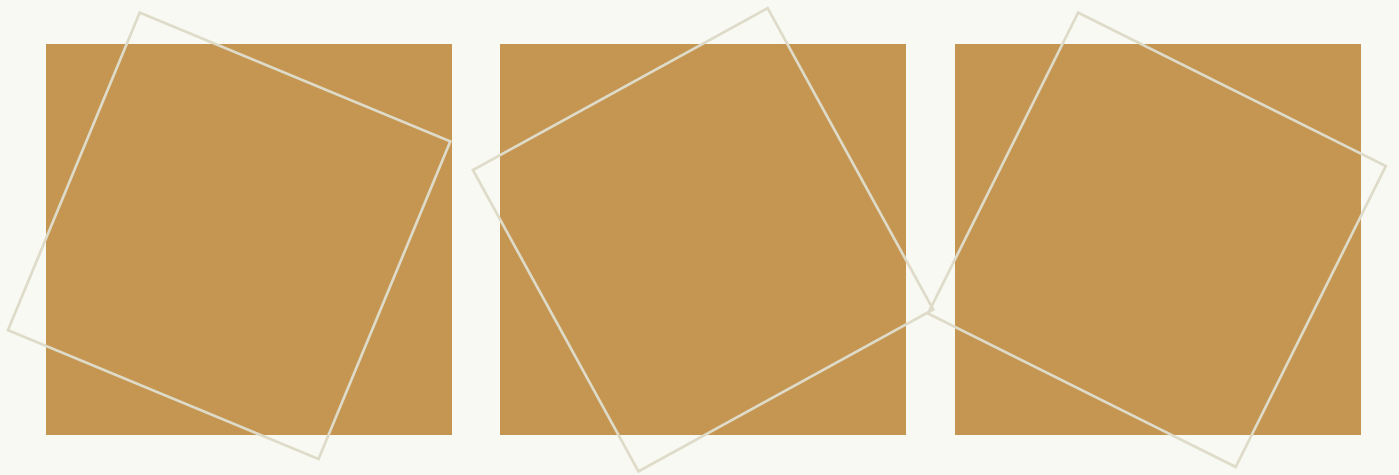

באוגוסט 1954

שירת ביחידת צנחנים.

במשק היה ער לכל הנעשה, היה צמא
להעניק את ידיעותיו בכל שטחי החיים
החינוכיים והכלכליים.

ערב מלחמת ששת הימים
נקרא לדגל, ופעם, בהיותו
כבר מגויס, בא לחופשה
קצרה הביתה ובצאתו הביע
את התפעלותו ממפקדי
צה"ל.

נפילתו

נפילתו:

הוא לחם להגנת ירושלים
העברית, ובשעת פינוי נפגעים
נפל בקרב שנערך ליד מלון
"ריבולי" בדרך לשער שכם.
זה היה ביום השלישי לקרבות,
הוא כ"ח באייר תשכ"ז
(7.6.1967).

- הניח אשה בהריון ובת
בשעת נפלו.
- לאחר נפלו הועלה
בדרגה.

בשנת 2019, תשע"ט, אלמנתו כותבת עליו:
"בן בכור לגאוות הוריו, אח נערץ, אוהב שאבד,
אב שנקטף, אב שלא מומש. משורר מתחבט,
מחפש את דרכו. הותיר בנו חלל. נפל
בירושלים, אוהב ירושלים".

מקום קבורה:

הובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי
שעל הר הרצל בירושלים.

הנצחה

• לזכרו:

- בספר "מאירות גברו" של מפקדת הצנחנים הובאו תולדותיו ופרשת קרבו האחרון.
- לזכרו ולזכר יהודה אשכול הופיע עלון עין הכרמל.
- בחוברת "אשר נפלו במלחמה" של הקיבוץ המאוחד הועלה זכרו.
- בילקוט העזבונות של הבנים שנפלו במערכות ישראל - גיולי אש", כרך ז' - הובא מעזבונו.

קטעי זיכרון

אין תנחומים בפינו לחיי ההוד והעוז שנספו
בעודם באיבם . אבל האמהות והאבות השכולים
אינם בודדים ביגונם . עם גאול מרכין ראשו בפני
אבלם החרישי והגאה . אך לא ביער עצים אשר
ניטע ולא במצבת – אבנים אשר נבנה ייחקה
וישמר זכר הגיבורים אשר נפלו על גאולת עמם
ומולדתם . בלב העם היהודי , בלב כל בני
ישראל בדורנו-אנו ועד סוף כל הדורות , יחיה
זכר הגבורה והתפארת של הגיבורים אשר העזו
ויכלו . דוד בן גוריון

לאלה שאינם / בני מוזס לאלה שאינם איתנו כאן
היום לאלה שהלכו מבלי לומר לנו שלום לאלה
שאף פעם לא יהיה להם מקום לאלה שנתנו
תרתי משמע את כל הלב על אלה שאני ואת וכל
אחד חושב לאלה שכעת אינם חשים עוד בכאב
לאלה שאהבנו, אוהבים ועוד נאהב לאלה
שאינם איתנו כאן עכשיו לאלה שהשאירו כמה
סימנים של כתב החקוקים על אבן שיש
ומוכתמים בדם לכל אלה לאלה שאינם . . .

ילד שישיים ותשע / ילד בן 7 אמא תראי, הטנק
הזה שלמעלה בציר הוא של אבא והוא יורה
פגזים. והטנק על ידו עם הכוכב הזה של דגל
ישראל ... ויש מכונית משא ושם רואים חייל
גדול ועוד חייל ונורא רעש ובלגן כי זאתי
מלחמה. עכשיו אני רוצה דף חדש אמא בואי
תעזרי לי, אני אף פעם לא מצליח – אמא, איך
מציירים שלום! ?! ....

את אפילו אינך יודעת שאינך, וכך את שוכבת שם יפה כל-
כך . בתוך ההריסות הנוראות כל-כך , עטור מצחך
בשערך הזהוב. והטבעת מלטפת את כף ידך , ומי יחלץ
אותך משם, ילדה יפה ומי יהיו בלבו לכסות את פניך .
בשמיכה השחורה, הדוקרת, ואת אפילו אינך יודעת
שאינך, ונשמתך מרחפת מעל הכיכר מרובת הזרועות
ונשמתך חולפת מעל הארץ הזאת, מעל השדות
החרושים, הנפרשים. ואת באה לאבא ואמא, ואת יודעת
כי הם יודעים, ואת רואה אותם שותקים , חבקי אותם,
ילדה יפה, כי עליך אבא ואמא בוכים. כי עליך אנחנו
בוכים. כי עת השתיקה הגיעה. מיריק גרזי " אני כותב
מתוך כאב. כאב של מי שחברו נפל בש

"לב אל לב" לא במצבות אבנים ועצים נחקוק
ונשמור זכר הגיבורים אלא ברחשי הערצה וגאון
שיחיו בלב האומה לעולם ועד . הם העזו ויכלו
ונפלו – ותפארת מעשיהם תעמוד לעולם ,
ושמותיהם הברוכים יאירו לבאים אחרינו באור
הגבורה והנאמנות העזה כמוות . ונתייחד
בשעה זו גם עם ההורים השכולים שנתנו לעמם
יקר – עלומים מופלא זה .

הזר

חללי צהל היו גיבורים, הם הקריבו את חייהם בשביל המדינה, בשביל כל האזרחים שלה, הם עשו הכל כדי שאנחנו נוכל לחיות כאן בשלום.

החובה שלנו היא לזכור, להוקיר ולהנציח אותם.

העבודה הזאת משמעותית כל כך, דרך העבודה הכרתי עוד חלל צהל שהקריב את עצמו למען ההגנה על ירושלים, וכאשר נכיר יותר חיילים אשר הגנו עלינו ועל המדינה בגופם כך יותר נכבד את מותם ונקיים את החובה שלנו.

אוריה

חללי צהל הם גיבורים ובעלי לב זהב, הם רוצים את הטוב ביותר למדינת ישראל. והם מייחלים לכך שאנו נוכל לחיות בביטחון ולצאת מביתנו מבלי לפחד מפגיעה/ נזק לחיינו. שאיפות אלו באות על חשבונם של חללי צהל. הם נלחמים בגבורה ובאומץ מבלי לחשוב על עצמם, אלא על כלל המדינה וכך יוצא שהם מוסרים את נפשם כדי שתהיה לנו מדינה, ולרוב משאירים אחריהם משפחה שכולה ומכרים.

אני מאמינה שכל אמא שבנה בקרבי לא ישנה בלילה וחושבת כל הזמן על בנה ודואגת לו.

בחיי האישיים זה בא לידי ביטוי בכך שבן דוד שלי לא מזמן התגייס לגולני ונפצע במהלך חיכוך עם הערבים בכפר בצפון, כאשר דודה שלי שמעה על כך היא נכנסה לעצבות קשה ולא ידעה מה לעשות. לכן, קל וחומר שאמא ומשפחה שכולה חיה עם כאב עצום שמלווה אותה יום יום.

המעט שאנו יכולים לעשות בתמורה לכל הטוב והביטחון שחללי צהל מעניקים לנו הוא לזכור, להוקיר ולהנציח אותם. ובכך נחזק את משפחותיהם והאנשים שהשאירו מאחור.

עדי

הפרוייקט היה חוויה עבורי מפני שהעבודה הזאת
חשובה וערכית, חשוב לזכור את כל חללי צהל
ולהנציח אותם, החיילים איבדו את חייהם כדי
שאנחנו נחייה כאן והמעט שאנו יכולים לעשות זה
לזכור ולהנציח אותם, ולכן במהלך עשיית
העבודה הרגשתי סיפוק.

רחלי סטודנטית

למדתי ממהלך הפרוייקט על החשיבות שלנו
לחנך את הדור הצעיר על המסירות הזו של
החיילים שלנו. שאיבדו את החיים שלהם למען
עם ישראל.

על המשפחות השכולות שמתמודדות עם הקושי
והכאב יום יום בשביל עם אחד! עם הנצח!
שנזכה לחיות חיי נצח חיי אמונה הכרת תודה
לחיילים שלנו.

יהי זכרו ברוך

